

Spis treści

Wstęp	XXI
Wykaz autorów	XXIII
Wykazów skrótów	XXV
CZĘŚĆ I. AKTYWA TRWAŁE	1
Rozdział I. Ewidencja pierwszego wyposażenia obiektów budowlanych <i>(Sebastian Bach)</i>	3
1. Wyjaśnienie pojęć	3
2. Komentarz	3
2.1. Zakres podmiotowy stosowania zasady finansowania zakupu pierwszego wyposażenia ze środków na inwestycje	3
2.2. Zakres przedmiotowy stosowania zasady finansowania zakupu pierwszego wyposażenia ze środków na inwestycje	4
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	6
3.1. Zasady ogólne	6
3.2. Ewidencja umorzenia pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych o wartości początkowej nieprzekraczającej kwoty 10 000 zł, które zostały zakupione w ramach pierwszego wyposażenia	7
3.3. Schemat księgowania z wyjaśnieniami	8
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	10
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi, w zakresie operacji finansowych i klasyfikacją budżetową	11
Rozdział II. Nabycie samochodu przez jednostkę sektora finansów publicznych <i>(Izabela Świderek, Jarosław Jurga)</i>	13
1. Wyjaśnienie pojęć	13
2. Komentarz	13
2.1. Wprowadzenie	13
2.2. Samochód jako środek trwały	14
2.3. Wartość początkowa samochodu	15
2.4. Zakup samochodu a prawo zamówień publicznych	17
2.5. Nabycie samochodu w efekcie umowy leasingu	18

2.6. Ulepszenie zakupionego samochodu	18
2.7. Zakup specjalistycznego samochodu przez jednostkę samorządu terytorialnego a VAT	21
2.8. Nakłady na bieżącą eksploatację samochodu	22
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	23
3.1. Ewidencja środków trwałych w jednostce budżetowej i samorządowym zakładzie budżetowym	23
3.2. Ewidencja zdarzeń dotyczących nabycia lub nieodpłatnego otrzymania samochodu przez jednostkę sektora finansów publicznych	24
3.3. Amortyzacja środka trwałego – samochodu	29
3.4. Samochód jako pomoc dydaktyczna	30
3.5. Ewidencja rozchodu samochodu	32
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	35
5. Powiązania ze sprawozdawczością i klasyfikacją budżetową	35
5.1. Powiązania z klasyfikacją budżetową	35
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	37
5.3. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	37
Rozdział III. Ewidencja zespołów komputerowych (Sebastian Bach, Jarosław Jurga)	39
1. Wyjaśnienie pojęć	39
2. Komentarz	40
2.1. Zespół komputerowy	40
2.2. Wartość początkowa zespołów komputerowych	41
2.3. Ulepszenie zespołów komputerowych	42
2.4. Umorzenie i amortyzacja zespołów komputerowych	43
2.5. Trwałe uszkodzenie zespołów komputerowych	44
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	44
3.1. Podstawy ewidencji zespołów komputerowych	44
3.2. Przykłady ewidencji zespołu komputerowego	45
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	52
5. Powiązania ze sprawozdawczością i klasyfikacją budżetową	53
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	53
5.2. Powiązania z klasyfikacją budżetową	53
Rozdział IV. Ewidencja niskocennych środków trwałych w jednostce budżetowej i samorządowym zakładzie budżetowym (Izabela Świderek, Jarosław Jurga)	55
1. Wyjaśnienie pojęć	55
2. Komentarz	56
2.1. Wprowadzenie	56
2.2. Zasady uznania składników majątku za niskocenne	57
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	58
3.1. Ewidencja niskocennych składników majątku trwałego jednostki	58
3.2. Zwiększenie stanu posiadanych niskocennych środków trwałych	61
3.3. Zmniejszenie stanu posiadania niskocennych środków trwałych	64
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	65
5. Powiązania ze sprawozdawczością i klasyfikacją budżetową	67

5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	67
5.2. Powiązania z klasyfikacją budżetową	69
Rozdział V. Pozabilansowa ewidencja środków trwałych, obcych środków trwałych i środków trwałych w likwidacji (Jarosław Jurga)	71
1. Wyjaśnienie pojęć	71
2. Komentarz	72
2.1. Wprowadzenie	72
2.2. Zasady gospodarowania pozostałymi środkami trwałymi	72
2.3. Zasady gospodarowania obcymi środkami trwałymi	73
2.4. Zasady likwidacji pozostałych środków trwałych	74
2.5. Ewidencja ilościowa, wartościowa i mieszana składników majątku trwałego jednostki	75
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	76
3.1. Pozabilansowa ewidencja składników majątku trwałego jednostki	76
3.2. Pozostałe środki trwałe	77
3.3. Obce środki trwałe	78
3.4. Środki trwałe w likwidacji	79
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	80
5. Powiązania ze sprawozdawczością i klasyfikacją budżetową	81
5.1. Powiązania ze sprawozdawczością budżetową	81
5.2. Powiązania z klasyfikacją budżetową	81
Rozdział VI. Wartości niematerialne i prawne, licencje (Dorota Adamek-Hyska)	83
1. Wyjaśnienie pojęć	83
2. Komentarz	85
2.1. Charakterystyka typowych wartości niematerialnych i prawnych	85
2.2. Wycena wartości niematerialnych i prawnych	92
2.3. Szczególne zasady gospodarowania prawami na dobrach niematerialnych w organach administracji publicznej	98
3. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	100
4. Sposób udokumentowania – forma urządzenia ewidencyjnego	103
4.1. Sposób udokumentowania wartości niematerialnych i prawnych	103
4.2. Inwentaryzacja wartości niematerialnych i prawnych	104
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową, budżetową oraz klasyfikacją budżetową ..	105
5.1. Powiązanie ze sprawozdawczością finansową	105
5.2. Powiązanie z klasyfikacją budżetową	107
CZĘŚĆ II. DOCHODY	113
Rozdział I. Dotacje udzielane ze środków publicznych [Mieczysława Cellary (pkt 1, 3, 4, 5), Wojciech Lachiewicz (pkt 2)]	115
1. Dotacje – wyjaśnienie pojęć	115
2. Komentarz	117
2.1. Podstawa prawna udzielania dotacji	117
2.2. Przeznaczenie jako kluczowa cecha dotacji	117

2.3. Dotacje celowe	118
2.4. Dotacje przedmiotowe	119
2.5. Dotacje podmiotowe	119
2.6. Normatywne znaczenie definicji dotacji	120
2.7. Przepisy wspólne dotacjom	121
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	125
3.1. Zasady ogólne ewidencji dotacji udzielanych ze środków publicznych przez jednostki otrzymujące dotacje	125
3.2. Zasady ogólne ewidencji dotacji udzielanych ze środków publicznych przez jednostki przekazujące dotacje	129
3.3. Ewidencja dotacji otrzymywanych przez jednostki samorządu terytorialnego	131
3.4. Ewidencja dotacji udzielanych przez jednostkę samorządu terytorialnego	136
3.5. Ewidencja dotacji udzielanych z funduszy celowych	140
3.6. Ewidencja dotacji otrzymywanych przez samorządowe zakłady budżetowe	140
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	142
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	143
Rozdział II. Subwencje [Izabela Świderek (pkt 1, 2), Agnieszka Pawlikowska (pkt 2), Mieczysława Cellary (pkt 3, 4, 5)]	147
1. Wyjaśnienie pojęć	147
2. Komentarz	147
2.1. Cechy subwencji	147
2.2. Subwencja ogólna	148
2.3. Część wyrównawcza subwencji ogólnej	149
2.4. Część równoważąca subwencji ogólnej	153
2.5. Część oświatowa subwencji ogólnej	155
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	157
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	161
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	161
5.1. Powiązania z klasyfikacją budżetową	161
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	161
5.3. Powiązania ze sprawozdawczością budżetową i z operacji finansowych	163
Rozdział III. Ewidencja udziałów jednostki samorządu terytorialnego we wpływach dochodów budżetów państwa oraz dochodów z tytułu podatków i opłat pobieranych przez urzędy skarbowe na rzecz jednostek samorządu terytorialnego (Mieczysława Cellary)	165
1. Wyjaśnienie pojęć	165
2. Komentarz	166
2.1. Rodzaj i wysokość dochodów pobieranych przez urzędy skarbowe na rzecz jednostki samorządu terytorialnego	166
2.2. Zasady przekazywania do jednostki samorządu terytorialnego dochodów z tytułu podatków i opłat oraz udziałów jednostki samorządu terytorialnego we wpływach dochodów budżetu państwa pobieranych przez urzędy skarbowe	168
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	169

3.1. Dochody z tytułu podatków i opłat oraz udziały jednostki samorządu terytorialnego we wpływach dochodów budżetu państwa pobierane przez urzędy skarbowe w sprawozdawczości budżetowej	169
3.2. Zasady ogólne ewidencji dochodów z tytułu podatków i opłat oraz udziałów jednostki samorządu terytorialnego we wpływach dochodów budżetu państwa pobieranych przez urzędy skarbowe w księgach budżetu i urzędu jednostki samorządu terytorialnego	171
3.3. Ewidencja dochodów z tytułu podatków i opłat oraz udziałów jednostki samorządu terytorialnego we wpływach dochodów budżetu państwa pobieranych przez urzędy skarbowe w księgach budżetu jednostki samorządu terytorialnego	174
3.4. Ewidencja dochodów z tytułu podatków i opłat oraz udziałów jednostki samorządu terytorialnego we wpływach dochodów budżetu państwa pobieranych przez urzędy skarbowe w księgach urzędu jednostki samorządu terytorialnego	176
3.5. Przykłady ewidencji	179
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	184
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	185
5.1. Powiązania ze sprawozdawczością budżetową	185
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	186
Rozdział IV. Ewidencja dochodów z tytułu realizacji zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (<i>Mieczysława Cellary</i>)	187
1. Wyjaśnienie pojęć	187
2. Komentarz	187
2.1. Dochód 5% z tytułu zadań zleconych	187
2.2. Dochód 25% z tytułu zadań zleconych – administrowanie nieruchomościami	188
2.3. Dochód 20% z tytułu zadań zleconych – należności od dłużnika alimentacyjnego	188
2.4. Dotacje celowe na zadania zlecone	188
2.5. Kwoty dotacji	188
2.6. Przekazywanie dotacji	189
2.7. Przeznaczenie dotacji celowej	189
2.8. Dotacje celowe na zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej	189
2.9. Plany finansowe zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego	190
2.10. Terminy przekazywania do budżetu państwa przez zarząd JST pobranych dochodów budżetowych związanych z realizacją zadań zleconych	190
2.11. Odsetki od dochodów z zadań zleconych	191
2.12. Przekazywanie dochodów zleconych przez jednostki budżetowe do jednostek samorządu terytorialnego	191
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	192
3.1. Zasady ogólne	192
3.2. Ewidencja dochodów i odsetek z tytułu zadań zleconych	194
3.3. Przykład ewidencji zadań zleconych	198
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia księgowego	201
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdaniami budżetowymi i klasyfikacją budżetową	201

5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	201
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	202
5.3. Powiązania ze sprawozdaniami z operacji finansowych	206
Rozdział V. Dochody z tytułu opłat w przedszkolach i szkołach	
<i>(Monika Kaczurak-Kozak)</i>	211
1. Wyjaśnienie pojęć	211
2. Komentarz	211
2.1. Wprowadzenie	211
2.2. Szkoły i przedszkola jako jednostki budżetowe	212
2.3. Wydzielony rachunek dochodów szkół i przedszkoli	213
2.4. Opłaty pobierane przez szkoły i przedszkola	214
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	217
3.1. Opłaty jako przychody (dochody) oświatowych jednostek budżetowych	217
3.2. Ogólne zasady ewidencji opłat w szkołach i przedszkolach	219
3.3. Charakter należności dotyczących pobieranych opłat oraz ich odpisów	220
3.4. Ewidencja opłat w sytuacji ich ujmowania na wydzielonym rachunku dochodów	226
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	228
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową i budżetową	230
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	230
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	231
Rozdział VI. Wydzielony rachunek dochodów samorządowych jednostek oświatowych	
<i>(Lucyna Hanus, Mieczysława Cellary)</i>	233
1. Wstęp	233
2. Zasady ewidencji	234
2.1. Podstawy prawne prowadzenia rachunkowości w jednostkach oświatowych	234
2.2. Funkcjonowanie konta 132	234
2.3. Przeksięgowanie nadwyżki z konta 132 na konto 870	235
2.4. Sposoby dokonywania zwrotu nadwyżek z wydzielonego rachunku dochodów	235
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	236
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia księgowego	240
5. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi i finansowymi	241
5.1. Zasady konstrukcji sprawozdania Rb-34S z wykonania dochodów i wydatków na wydzielonym rachunku	241
5.2. Ujmowanie sald konta 225 w sprawozdaniu finansowym	244
Rozdział VII. Podatki lokalne <i>(Agata Dziegiel-Matras)</i>	245
1. Wyjaśnienie pojęć	245
2. Komentarz	245
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	245
3.1. Ewidencja podatków lokalnych w księdze rachunkowej budżetu gminy	246
3.2. Ewidencja podatków lokalnych w księdze rachunkowej urzędu gminy	246
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia księgowego	250
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	251
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	251

5.2. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	253
5.3. Powiązania z klasyfikacją budżetową	253
Rozdział VIII. Księgowanie VAT (Małgorzata Wojtczak)	255
1. Wyjaśnienie pojęć i zdarzeń	255
2. Komentarz	256
2.1. Przepisy ustawy o finansach publicznych	257
2.2. Przepisy ogólne ustawy o rachunkowości	257
2.3. Przepisy wykonawcze do ustawy o finansach publicznych	258
3. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	261
4. Ustalenie zakładowego planu kont – uzgodnienie jednolitej ewidencji podatku od towarów i usług w jednostce budżetowej i samorządowym zakładzie budżetowym	272
4.1. Zagadnienia ogólne	272
4.2. Opis funkcjonowania rachunków bieżących – subkonta VAT	273
4.3. Opis funkcjonowania konta 225–1 „Rozliczenie VAT naliczonego” oraz jego analityki	274
4.4. Opis funkcjonowania konta 225–2 „Rozliczenie VAT należnego” i jego analityki	276
4.5. Opis funkcjonowania konta 225–3 „Rozliczenie VAT z Urzędem (J) – deklaracja częściowa” i jego analityki	277
5. Procedury kontrolne w zakresie przestrzegania postanowień zakładowego planu kont w jednostkach organizacyjnych i urzędzie JST	278
6. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	279
7. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	280
7.1. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi i sprawozdaniami z operacji finansowych	280
CZĘŚĆ III. WYDATKI	283
Rozdział I. Refundacja wydatków w jednostkach budżetowych (Izabela Świderek)	285
1. Wyjaśnienie pojęć	285
2. Komentarz	286
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	287
3.1. Sposób ujęcia w ewidencji księgowej	287
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	290
5. Powiązania ze sprawozdawczością budżetową i finansową	291
5.1. Powiązania ze sprawozdawczością budżetową	291
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	292
Rozdział II. Karty płatnicze w jednostkach sektora finansów publicznych (Mieczysława Cellary)	293
1. Wyjaśnienie pojęć	293
2. Komentarz	294
2.1. Rodzaje kart płatniczych i zasady ich funkcjonowania	294
2.2. Regulacje w zakresie kart płatniczych wynikające z ustawy o finansach publicznych	298

2.3. Zastosowanie kart płatniczych w jednostkach sektora finansów publicznych i korzyści wynikające z ich używania	300
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	301
3.1. Zasady ogólne	301
3.2. Zapłata kartą płatniczą za zakupione materiały i usługi	302
3.3. Zapłata kartą płatniczą za wydatki w czasie podróży służbowej	304
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	308
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i budżetowymi w zakresie operacji finansowych oraz klasyfikacją budżetową	309
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	309
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami z zakresu operacji finansowych oraz sprawozdaniami budżetowymi	310
5.3. Powiązania z klasyfikacją budżetową	312
Rozdział III. Niewygasające wydatki w jednostkach budżetu państwa i jednostkach samorządu terytorialnego (Mieczysława Cellary)	313
1. Niewygasające wydatki – wyjaśnienie pojęcia	313
2. Komentarz	313
2.1. Zasady ogólne ustalania wydatków niewygasających w jednostkach budżetu państwa i jednostkach samorządu terytorialnego	313
2.2. Zasady ustalania wydatków niewygasających w zakresie budżetu państwa	314
2.3. Zasady ustalania wydatków niewygasających w jednostkach samorządu terytorialnego	316
2.4. Środki pomocowe jako wydatki niewygasające	317
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	319
4. Powiązania ze sprawozdawczością	329
Rozdział IV. Zaangażowanie wydatków w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych (Mieczysława Cellary)	331
1. Zaangażowanie – wyjaśnienie pojęcia	331
2. Komentarz	331
2.1. Podstawy prawne zaangażowania	331
2.2. Zagadnienia ogólne	331
2.3. Przykład dotyczący angażowania planu finansowego państwowej jednostki budżetowej	336
3. Zasady ewidencji zaangażowania w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych	336
3.1. Zasady ogólne	336
3.2. Przykład ewidencji zaangażowania wydatków budżetowych na kontach 998 „Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego” i 999 „Zaangażowanie wydatków budżetowych przyszłych lat” w 2018 i 2019 r.	345
3.3. Przykłady ujęcia zaangażowania w jednostce budżetowej w ewidencji finansowo-księgowej	348
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	352
5. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	353

Rozdział V. Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (<i>Monika Kaczurak-Kozak</i>)	357
1. Wyjaśnienie pojęć	357
2. Komentarz	357
2.1. Wprowadzenie	357
2.2. Wydatki majątkowe w budżecie państwa – wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych	358
2.3. Wydatki majątkowe w budżetach jednostek samorządu terytorialnego – wydatki inwestycyjne samorządowych jednostek budżetowych	360
2.4. Wydatki inwestycyjne w klasyfikacji budżetowej	361
2.5. Charakter inwestycji w jednostkach budżetowych – ulepszenie środków trwałych ...	362
2.6. Źródła finansowania inwestycji jednostek budżetowych	367
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	369
3.1. Podstawa prawna i zasady ewidencji księgowej wydatków inwestycyjnych jednostek budżetowych	369
3.2. Ogólne ujęcie wydatków w ewidencji księgowej jednostek budżetowych	370
3.3. Ujęcie inwestycji w ewidencji księgowej jednostki budżetowej – finansowanie ze środków budżetowych	372
3.4. Ujęcie inwestycji w ewidencji księgowej jednostki budżetowej – finansowanie z sum na zlecenie	376
3.5. Ujęcie inwestycji w ewidencji księgowej jednostki budżetowej – finansowanie z dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku	377
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	379
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i budżetowymi	380
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	380
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	381
 CZĘŚĆ IV. PRZYCHODY I KOSZTY	 383
Rozdział I. Darowizna (<i>Monika Kaczurak-Kozak</i>)	385
1. Wyjaśnienie pojęć	385
2. Komentarz	385
2.1. Wprowadzenie	385
2.2. Darowizna a nieodpłatne przekazanie (otrzymanie)	386
2.3. Wycena darowizny	388
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	388
3.1. Ujęcie darowizny w księgach rachunkowych jednostek sektora finansów publicznych	388
3.2. Ogólne zasady ewidencji darowizny w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	389
3.3. Darowizna na wydzielonym rachunku dochodów	395
4. Sposób udokumentowania – forma urządzenia ewidencyjnego	396
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową	398
 Rozdział II. Ewidencja odsetek za zwłokę w zapłacie (<i>Sebastian Bach</i>)	 401
1. Wyjaśnienie pojęć	401
2. Komentarz	401

2.1. Podstawy prawne ewidencji odsetek za zwłokę w zapłacie	401
2.2. Odsetki za zwłokę w zapłacie należne jednostce sektora finansów publicznych	402
2.3. Odsetki za zwłokę w zapłacie jako koszty finansowe	403
2.4. Odsetki a odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	403
2.5. Odpisy aktualizujące należności z tytułu odsetek za zwłokę	403
2.6. Moment ujęcia odsetek za zwłokę w urządzeniach księgowych	404
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	405
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	410
4.1. Prowadzenie ewidencji szczegółowej według dłużników	410
4.2. Dowody księgowe	411
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi, w zakresie operacji finansowych i klasyfikacją budżetową	413
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	413
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami z operacji finansowych	414
5.3. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi i klasyfikacją budżetową	415
Rozdział III. Ewidencja należnych kosztów upomnienia (Sebastian Bach)	421
1. Wyjaśnienie pojęć	421
2. Komentarz	421
2.1. Koszty upomnienia	422
2.2. Zakres informacji zawartych w upomnieniu	422
2.3. Kolejność zaliczania wpłat na poczet kosztów upomnień	423
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	423
3.1. Zasady ogólne	423
3.2. Schemat księgowy należnych kosztów upomnienia	424
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	426
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi, w zakresie operacji finansowych i klasyfikacją budżetową	426
5.1. Bilans jednostek budżetowych	426
5.2. Informacja dodatkowa	426
5.3. Sprawozdanie Rb-N	427
5.4. Sprawozdanie Rb-27S	427
5.5. Sprawozdanie Rb-27	428
5.6. Klasyfikacja budżetowa	428
Rozdział IV. Różnice kursowe (Bogdan Gajos)	431
1. Zagadnienia ogólne	431
2. Podstawy prawne w problematyce różnic kursowych	432
2.1. Ustawa o rachunkowości	432
2.2. Ustawa o finansach publicznych	432
2.3. Rozporządzenie w sprawie rachunkowości budżetowej	432
2.4. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	433
2.5. Ustawa o podatku od towarów i usług	434
2.6. Ustawa – Prawo dewizowe oraz Kodeks cywilny po zmianach	434

2.7. Wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszy Spójności, a także w zakresie kwalifikowalności wydatków poszczególnych programów operacyjnych	434
3. Zasady stosowania kursów walut	436
3.1. Kursy stosowane do wyceny aktywów i pasywów oraz operacji gospodarczych w walutach obcych	436
3.2. Dodatkowe uwagi, komentarze i wskazówki do stosowania kursów walut do wyceny	442
4. Schematy księgowania z wyjaśnieniami (wybrane przykłady)	445
4.1. Różnice kursowe przy wpływie z tytułu zapłaty należności wyrażonych w walutach obcych	445
4.2. Różnice kursowe przy płatnościach zobowiązań walutowych	446
4.3. Rozliczenia faktur wystawionych w euro przez podmioty polskie (rezydentów)	447
4.4. Rozliczenie kosztów zagranicznych podróży służbowych	449
4.5. Kompensata (potrącenie) sald należności i zobowiązań wyrażonych w walucie obcej	451
4.6. Odpisywanie (przedawnienie, umorzenie) sald wyrażonych w walucie obcej	453
4.7. Wycena sald walutowych na dzień przekazania środków trwałych do używania	455
4.8. Przewalutowanie sald walutowych na koniec roku	456
5. Sposób dokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	457
6. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i budżetowymi	458
Rozdział V. Koszty i przychody na przełomie roku obrotowego (Mieczysława Cellary) ..	461
1. Wpływ nadrzędnych zasad rachunkowości przy ujmowaniu kosztów i przychodów na przełomie roku	461
2. Ujmowanie faktur wystawionych z datą następnego roku	462
3. Rozliczenia międzyokresowe czynne i bierne	463
3.1. Czynne rozliczenia międzyokresowe	463
3.2. Bierne rozliczenia międzyokresowe	464
3.3. Ewidencja księgowa rozliczeń międzyokresowych	465
4. Rezerwy na zobowiązania	470
5. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	473
6. Ograniczenia w zaciąganiu zobowiązań na przełomie roku wynikające z ustawy o finansach publicznych i przepisów wykonawczych do tej ustawy	476
CZĘŚĆ V. KSIĘGOWANIA DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	479
Rozdział I. Kredyty i pożyczki w jednostkach samorządu terytorialnego (Mieczysława Cellary)	481
1. Wyjaśnienie pojęć i zdarzeń	481
1.1. Kredyt bankowy	481
1.2. Pożyczka	483
2. Komentarz	484
2.1. Wycena kredytów i pożyczek	484
2.2. Zasady zaciągania kredytów i pożyczek przez jednostki samorządu terytorialnego ..	485
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	491

3.1. Zasady ogólne	491
3.2. Koszty obsługi długu publicznego	492
3.3. Zasady ewidencji kredytów bankowych w księgach budżetów jednostek samorządu terytorialnego	492
3.4. Zasady ewidencji pożyczek w księgach budżetów jednostek samorządu terytorialnego	495
3.5. Zasady ewidencji odsetek od kredytów i pożyczek w księgach urzędu jednostki samorządu terytorialnego	496
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	496
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	498
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi i sprawozdaniami z operacji finansowych	498
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	499
5.3. Powiązania z klasyfikacją budżetową	500
Rozdział II. Tworzenie spółek prawa handlowego i przystępowanie do nich przez jednostki samorządu terytorialnego [Mieczysława Cellary (pkt 1, 3, 4, 5), Paweł Michalski (pkt 2)]	503
1. Wyjaśnienie pojęć	503
2. Komentarz	504
2.1. Tworzenie spółek prawa handlowego przez jednostki samorządu terytorialnego	504
2.2. Przystępowanie do istniejących spółek przez jednostki samorządu terytorialnego	507
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	508
3.1. Ewidencja nabywanych udziałów i akcji oraz wnoszonych aportów w postaci składników majątkowych	508
3.2. Ewidencja mienia zlikwidowanych jednostek	511
3.3. Ewidencja wniesienia aportu do spółki w wyniku przekształcenia samorządowego zakładu budżetowego	513
3.4. Ewidencja odpisów aktualizujących długoterminowe aktywa finansowe	514
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	519
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i klasyfikacją budżetową	519
Rozdział III. Weksle – ewidencja w jednostkach budżetowych (Lucyna Hanus)	521
1. Weksel – wyjaśnienie pojęcia	521
2. Komentarz	521
2.1. Weksle obce	522
2.2. Weksel <i>in blanco</i>	523
2.3. Poręczenie wekslowe (aval)	524
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	525
3.1. Ewidencja weksli obcych	525
3.2. Ewidencja kredytu oraz weksla <i>in blanco</i> wystawionego tytułem jego zabezpieczenia	527
3.3. Księgowanie poręczeń wekslowych	530
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia księgowego	532
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	532

Rozdział IV. Obligacje (<i>Lucyna Hanus</i>)	535
1. Wyjaśnienie pojęć	535
2. Komentarz	538
2.1. Obligacje komunalne	538
2.2. Emisja obligacji	538
2.3. Warunki emisji obligacji komunalnych	540
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	542
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia księgowego	546
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi i budżetowymi	547
CZĘŚĆ VI. FUNDUSZE	549
Rozdział I. Fundusz Pracy (<i>Izabela Świderek</i>)	551
1. Wyjaśnienie pojęć	551
2. Komentarz	552
2.1. Wprowadzenie	552
2.2. Wysokość, pobór i odprowadzanie składek na Fundusz Pracy	552
2.3. Podmioty zobowiązane do opłat	553
2.4. Podmioty zwolnione z opłat	554
2.5. Przychody Funduszu Pracy jako funduszu celowego	556
2.6. Przeznaczenie środków Funduszu Pracy	557
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	558
3.1. Ogólne zasady ewidencji składek na Fundusz Pracy	558
3.2. Ewidencja składki na Fundusz Pracy	559
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	562
5. Powiązanie ze sprawozdawczością i klasyfikacją budżetową	562
Rozdział II. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (<i>Justyna Kisielewska</i>)	565
1. Wyjaśnienie pojęć	565
2. Komentarz	566
3. Schematy księgowania	568
3.1. Ewidencja odpisu ZFŚS w jednostce budżetowej	568
3.2. Ewidencja stanu zwiększeń i zmniejszeń ZFŚS	569
3.3. Ewidencja świadczeń rzeczowych	570
3.4. Ewidencja dofinansowania wycieczek	571
3.5. Ewidencja dofinansowania do czasów	572
3.6. Księgowanie udzielonej z ZFŚS zapomogi	572
3.7. Księgowanie udzielonej ze środków ZFŚS pożyczki mieszkaniowej	573
3.8. Ewidencja świadczenia urlopowego nauczycieli	575
3.9. Pożyczki na cele mieszkaniowe a VAT	575
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	576
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową	577

CZĘŚĆ VII. ROZRACHUNKI	579
Rozdział I. Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń (<i>Monika Kaczurak-Kozak</i>)	581
1. Wyjaśnienie pojęć	581
2. Komentarz	582
2.1. Wprowadzenie	582
2.2. Zakres dokumentacji związanej ze stosunkiem pracy	584
2.3. Zasady dokonywania potrąceń z wynagrodzenia	585
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	587
3.1. Lista płac jako podstawa ewidencji księgowej	587
3.2. Ewidencja rozrachunków z tytułu wynagrodzeń	593
3.3. Ewidencja rozrachunków z ZUS z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	596
3.4. Ewidencja potrącenia zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych	597
3.5. Przykład naliczenia i zaksięgowania listy płac	598
3.6. Ewidencja potrąceń z wynagrodzenia przewidzianych w art. 87 § 1 Kodeksu Pracy ..	600
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	603
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową i budżetową	605
Rozdział II. Trzynastka (<i>Monika Kaczurak-Kozak</i>)	609
1. Wyjaśnienie pojęć	609
2. Komentarz	610
2.1. Wprowadzenie	610
2.2. Nabycie prawa do dodatkowego wynagrodzenia rocznego	610
2.3. Wysokość dodatkowego wynagrodzenia rocznego i jego wypłata	613
2.4. Dodatkowe wynagrodzenie roczne w służbach mundurowych	614
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	616
3.1. Zasady ewidencji księgowej dodatkowego wynagrodzenia rocznego	616
3.2. Ewidencja księgowa dodatkowego wynagrodzenia rocznego	618
3.3. Przykład sposobu naliczenia i zaksięgowania dodatkowego wynagrodzenia rocznego pracownika	621
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	624
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową i budżetową	626
CZĘŚĆ VIII. INNE KSIĘGOWANIA SPECYFICZNE	629
Rozdział I. Środki europejskie (<i>Lucyna Hanus</i>)	631
1. Wyjaśnienie pojęć	631
2. Komentarz wprowadzający	634
2.1. Ustawowa definicja środków europejskich	634
2.2. Specyfika budżetu środków europejskich	634
2.3. Wykonywanie budżetu środków europejskich	635
2.4. Płatności i ich zlecenia	635
2.5. Konsekwencje nieterminowego rozliczenia płatności zaliczkowej	636
2.6. Rachunek bankowy środków europejskich	637
2.7. Współfinansowanie krajowe projektów	638

2.8. Klasyfikacja dochodów z tytułu płatności	639
3. Ramowe plany kont	644
4. Schematy księgowañ z wyjaśnieniami	652
Rozdział II. Księgowanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi <i>(Agata Dzięgiel-Matras)</i>	659
1. Wyjaśnienie pojęć	659
2. Komentarz	659
2.1. Wprowadzenie	659
2.2. Ustalanie opłaty a gospodarowanie odpadami komunalnymi	660
3. Schematy księgowañ z wyjaśnieniami	660
3.1. Podstawa prawna ewidencji opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	660
3.2. Zasady ewidencji księgowej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	660
4. Sposób udokumentowania	662
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	663
5.1. Powiązania ze sprawozdaniami budżetowymi	663
5.2. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	664
5.3. Powiązania z klasyfikacją budżetową	665
Rozdział III. Ewidencja księgowa umów partnerstwa publiczno-prywatnego w jednostkach samorządu terytorialnego <i>(Bogdan Gajos)</i>	667
1. Wyjaśnienie pojęć	667
2. Komentarz	668
2.1. Regulacje prawne w zakresie partnerstwa publiczno-prywatnego	668
2.2. Partnerstwo publiczno-prywatne w polityce rachunkowości	669
2.3. Przychody i koszty związane z realizacją umów o partnerstwie i umów koncesji	674
2.4. Partnerstwo publiczno-prywatne a dług publiczny	677
3. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	679
3.1. Ewidencja księgowa umowy u strony publicznej, gdy powstaje zobowiązanie długoterminowe	679
3.2. Ewidencja księgowa umowy u strony publicznej, gdy powstają rozliczenia międzyokresowe przychodów	681
4. Powiązania ze sprawozdawczością finansową oraz budżetową	683
Rozdział IV. Rezerwy w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych <i>(Janina Bielak)</i>	685
1. Wprowadzenie	685
1.1. Zasada memoriału i współmierności oraz zasada ostrożności a obowiązek tworzenia rezerw	685
1.2. Zasada istotności w odniesieniu do rezerw	686
1.3. Wprowadzenie zharmonizowanych zasad rachunkowości dla podmiotów publicznych	686
2. Definicja i interpretacja rezerw	687
2.1. Informacje ogólne	687
2.2. Rezerwy na odroczony podatek dochodowy (art. 37 ust. 5 ustawy o rachunkowości)	692

2.3. Rezerwy z art. 35d ustawy o rachunkowości	693
2.4. Rezerwy na koszty i straty spowodowane zaniechaniem lub utratą zdolności do kontynuacji działalności	694
2.5. Biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów (art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy o rachunkowości)	695
3. Zasady wyceny rezerw	696
4. Ewidencja rezerw	700
4.1. Ewidencja tzw. klasycznych rezerw na zobowiązania	700
4.2. Ewidencja biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów mających charakter rezerw	709
5. Prezentacja rezerw w sprawozdaniu finansowym	712
6. Polskie przepisy a IPSAS Nr 19 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”	713
7. Nieprawidłowości w zakresie ustalania, wyceny i prezentacji rezerw w świetle wyników kontroli Najwyższej Izby Kontroli	714